

Lindenberg
huis voor de kunsten

Jaarverslag de Lindenberg 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Missie / Visie / Kernwaarden	4
3. Prestaties Cultuureducatie	6
3.1 Cultureel jaarprogramma	7
3.2 Combinatiefuncties cultuur-onderwijs	7
3.3 Kunstbus	9
3.4 Cultuureducatie in brede scholen	10
4. Prestaties kunsteducatie in de vrije tijd tot 18 jaar	11
4.1 Toelichting algemeen	11
4.2 Lessen en cursussen kinderen	11
4.3 Kennismaking workshops jongeren	12
4.4 Lessen en cursussen / verdieping en talentontwikkeling jongeren	13
5. Prestaties Podium	14
6. Aanvullende prestaties	16
6.1 Brede toegankelijkheid	16
6.2 Talentontwikkeling, excellentie en experiment	16
6.3 Intendantfunctie en overleg	16
6.4 Peer review	17
6.5 Cultuuronderzoeken	18
6.6 Social return	18
7. Personeel en organisatie	19
7.1 Organisatie ontwikkeling	19
7.2 Medewerkerstevredenheid	19
7.3 Ziekteverzuim	20
7.4 Bestuur	20
8. Raad van Toezicht	24
9. Ondernemingsraad	25
10. Financiën	26
<i>Bijlage Kunstbus</i>	27

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van 2016, het eerste jaar van een nieuwe budgetperiode. 2016 was het startjaar van een nieuw strategisch beleidsplan 2016-2019 en het jaar waarin de Lindenberg vanuit een nieuw organisatiemodel is gaan werken. Zoals 2015 als kanteljaar is bestempeld, kan 2016 de boeken in als een jaar waarin volop dynamiek merkbaar was door alle veranderingen. En dat terwijl de 'winkel' gewoon open was.

De organisatie is in 2016 gaan rollen volgens de nieuwe organisatiestructuur. En zoals dat gaat met rollen, ging dit soms met horten en stoten, alsof schakelen nog niet vanzelfsprekend ging. Een nieuw managementteam is gestart en moest navigeren in deels onbekend terrein. Dat de Lindenberg een goed jaar achter de rug heeft, is te danken aan het vakmanschap en de inzet van alle medewerkers, de oneindige energie van mensen en hun betrokkenheid bij de Lindenberg, het lerend vermogen van de organisatie en het oplossend vermogen van iedereen. De inzet is om de Lindenberg met alle veranderingen nog toekomstbestendiger te maken. En dat is voor iedereen in 2016 opnieuw hard werken geweest, een spannend avontuur.

Ook in 2016 heeft de Lindenberg weer een podium geboden aan amateurs en professionals. De programmering was vernieuwend, schurend en sprankelend en dat is aan de bezoekcijfers en kaartverkoop terug te zien. De lessen en cursussen bleven onverminderd populair, met name door het steeds vernieuwende aanbod, nieuwe lesvormen en samenwerkingen met Oddstream, de Wintertuin, Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid en andere partners.

In 2016 heeft de Lindenberg hard gewerkt aan de eerste pilots in het sociale domein. Met veel partners in zorg en welzijn zijn eerste kennismakingsgesprekken gevoerd, werkafspraken gemaakt en eerste initiatieven ontplooid. Op bestuurlijk niveau is overleg gevoerd hoe de Lindenberg een structurele rol kan spelen bij doelstellingen in het sociale domein. Het enthousiasme bij iedereen is groot. Met alle energie die het genereert is het zaak om deze in 2017 te gaan verzilveren.

Voor cultuureducatie in het onderwijs hebben we opnieuw de subsidie voor het landelijke project Cultuureducatie met Kwaliteit gekregen. Vanaf 2017 kunnen we nog meer scholen ondersteunen bij het ontwikkelen van beleid en de uitvoering van mooie programma's samen met de partners in de stad.

De Lindenberg heeft in 2016 onderzoek laten doen naar het onderhoud van het pand aan de Ridderstraat. De conclusies zijn het startpunt geweest om met de gemeente in gesprek te gaan over de toekomst van het gebouw en de investeringen die gedaan moeten worden om het pand up-to-date te krijgen. De conclusie uit dit onderzoek is dat grote onderhoudsinvesteringen in 2017 en 2018 onontbeerlijk zijn.

Financieel was bekend dat we in 2016 een krappe begroting zouden hebben. Er zat geen vet op de botten en dat was merkbaar. We hebben strak moeten sturen en monitoren en dat is gelukt. De Lindenberg heeft conform begroting ongeveer een 0- resultaat weten neer te zetten en dat is binnen de dynamiek van veranderingen bewonderenswaardig. Ik ben trots op iedereen die daar zijn of haar steentje aan heeft bijgedragen.

Al met al heeft de Lindenberg zich opnieuw bewezen als een betrouwbare, stevige organisatie die veerkrachtig is en meebeweegt in de tijd, maar die tegelijkertijd continuïteit biedt met haar positie in het culturele veld als huis voor de kunsten.

Ik wens u veel leesplezier.
Ilse Verburgh

Directeur / bestuurder

2. Missie/ visie/ kernwaarden

Missie

De Lindenberg zorgt ervoor dat alle mensen uit Nijmegen en omgeving een culturele loopbaan kunnen bewandelen, zowel door het actief beoefenen van een kunstvorm als door het bezoeken van kunst en cultuur. We bieden ruimte aan alle niveaus: van de beginnende amateur tot de professional door middel van cursussen, voorstellingen, projecten en exposities. We realiseren cultuureducatie in basis- en voortgezet onderwijs, kunstprojecten in wijken en eigen producties. We bieden continuïteit, diversiteit, kwaliteit en samenhang in de keten van kennismaken – leren – presenteren – beoefenen.

Soms zijn we uitvoerder. We concentreren ons op wat anderen laten liggen, of op aanbod waarin wij onderscheidend kunnen zijn. Soms zijn we 'aannemer'. We maken dan een aantrekkelijke combinatie van wat anderen (en wij) te bieden hebben. We 'verknopen' het culturele aanbod in de stad, zodanig dat er voor verschillende doelgroepen een doorgaande route ontstaat. We zijn altijd een culturele ondernemer die initiatieven neemt, kansen benut en zoekt naar spannende combinaties.

Visie

De Lindenberg is het Nijmeegse huis voor de kunsten waar veel mogelijk is. Kunst en cultuur kennen geen grenzen. De Lindenberg komt, waar mogelijk, aan deze onbegrensde wereld tegemoet door ruimte te bieden aan nieuwe initiatieven en open te staan voor creatieve ideeën. We willen midden in de samenleving staan en iedereen in aanraking brengen met kunst en cultuur, ook zij die daarmee niet zijn opgegroeid. We hebben de overtuiging dat kunst en cultuur een belangrijke bijdrage levert aan de sociale en praktische vaardigheden van mensen en hun persoonlijke ontwikkeling. Kunst en cultuur leert mensen waarnemen, creatief denken en handelen. Het is een manier om betekenis te geven en te ontlenen aan de omgeving en het leven op een eigen en unieke wijze vorm te geven. Daarnaast prikkelt kunst om na te denken en te discussiëren over schoonheid en (eigen) smaak.

De Lindenberg verbindt mensen door middel van kunst en cultuur. We zien het als onze taak om mensen te laten genieten van al het moois dat gemaakt wordt door zowel amateurs als professionele kunstenaars. We streven ernaar om een zo divers mogelijk kunst- en cultuuraanbod te creëren.

Dit doen we met:

- Programma's, activiteiten en projecten voor kinderen en jongeren op scholen
- Presentaties, evenementen, festivals, voorstellingen en concerten van amateurkunstenaars en professionele kunstenaars in ons gebouw en op vele andere plaatsen in de stad
- Workshops, cursussen en lessen voor kinderen, jongeren en volwassenen op diverse locaties in de stad en onze centrumlocatie
- Projecten en activiteiten voor specifieke doelgroepen in de stad in opdracht van onder andere gemeente, zorg en/of welzijnspartners

Kernwaarden

Onze kernwaarden zijn:

- Open, transparant en gastvrij
- Ondernemend
- Samenwerkend en constructief
- Gericht op hoogst haalbare kwaliteit
- Artistiek en kunstzinnig
- Eigentijds

Zowel in de ontwikkeling en uitvoering van onze activiteiten, de werving en selectie van onze medewerkers, als ook in de onderlinge samenwerking en samenwerking met andere partijen in de stad zijn deze kernwaarden leidend.

3. Prestaties Cultuureducatie

Dit hoofdstuk betreft alle activiteiten en programma's die de Lindenberg in opdracht van de gemeente uitvoert op de scholen (binnen- en buiten schooltijd), zowel in het primair als in het voortgezet onderwijs.

Product	BSB 16/19		Realisatie 2016		Toelichting
Aantal bemiddelingen	<i>PO:475 VO:380</i>		PO: 513 VO: 445		Aantal bemiddelingen VO is exclusief combinatiefunctie
Product	BSB 16/19 aantal scholen	BSB 16/19 aantal deelnemers	Realisatie 2016 aantal scholen	Realisatie 2016 aantal deelnemers	Toelichting
Organisatie en bemiddeling Cultureel Jaarprogramma	<i>40</i>	<i>10.000</i>	42	17320	Inclusief plusprogramma's Erfgoed & Architectuur en Film.
Uitvoering Cultureel Jaarprogramma	<i>40</i>	<i>10.000</i>	42	17.320	
Combinatiefunctie PO/ LEF	<i>14</i>	<i>1.500</i>	15	860	Bereik aantal deelnemers loopt achter vanwege gedeeltelijke inzet na schooltijd (kleinere groepen) en langlopende projecten (veel contact momenten).
Combinatiefunctie VO	<i>6</i>	<i>1.000</i>	9	1.563	
Organisatie en uitvoering Kunstbus	<i>18</i>	<i>2.750</i>	19	4.134	Separate beschikking, verantwoording integraal in budgetovereenkomst.
Uitvoering programma op de brede scholen PO	<i>14</i>	<i>2.500 (30%)</i>	14	3.649 (35%)	Bereik na schooltijd: 850. Totaal aantal bijeenkomsten 1.710.
Voordrachtfestival	<i>7</i>	<i>80</i>	7	110	Naast de genoemde leerlingen op het podium: 59 inzendingen affichewedstrijd, 670 bezoekers
Kunst en Cultuur routes	<i>7</i>	<i>2.000</i>	9	2.347	In totaal 16 routes voor 9 verschillende scholen. Sommige scholen hebben meerdere locaties/ afdelingen.

Bovenstaande cijfers zijn exclusief de cijfers van het project Cultuureducatie met Kwaliteit. Deze worden, conform de beschikking, separaat aangeleverd.

3.1 Cultureel Jaarprogramma

Product	BSB 16/19		Realisatie 2016		Toelichting
Aantal bemiddelingen	<i>PO:475 VO:380</i>		PO: 513 VO: 445		Aantal bemiddelingen VO is exclusief combinatiefunctie
Product	BSB 16/19 aantal scholen	BSB 16/19 aantal deelnemers	Realisatie 2016 aantal scholen	Realisatie 2016 aantal deelnemers	Toelichting
Organisatie en bemiddeling Cultureel Jaarprogramma	<i>40</i>	<i>10.000</i>	42	17320	Inclusief plusprogramma's Erfgoed & Architectuur en Film.
Uitvoering Cultureel Jaarprogramma	<i>40</i>	<i>10.000</i>	42	17.320	

Het Cultureel Jaarprogramma is een kwaliteitsprogramma cultuureducatie voor scholen in het primair onderwijs, waarbij leerlingen in verschillende schooljaren kennismaken met diverse kunst disciplines. De invulling van het programma bestaat uit een menu van actief en receptief aanbod en wisselt jaarlijks. Zo maken de kinderen breed kennis met de wereld van kunst & cultuur. De verdeling in het Cultureel Jaarprogramma tussen actief en receptief aanbod is ongeveer fifty-fifty. Van de aanbieders van het Cultureel Jaarprogramma komt 59% uit Nijmegen, 31% uit de regio en 9% van buiten de regio.

Het bereikte aantal scholen zoals vermeld in het schematisch overzicht betreft het aantal unieke scholen (42) en geen optelsom van alle programma's. De cijfers voor zowel organisatie en bemiddeling, als voor de uitvoering van het Cultureel Jaarprogramma zijn inclusief de Plusprogramma's Erfgoed & Architectuur en Film. Het totale aantal programma's is 63.

Deelname aan de Plusprogramma's is flink toegenomen. Hierbij betreft het vooral de programma's van LUX (Film) en museum het Valkhof (Erfgoed & Architectuur). De plusprogramma's bestaan voor 45% uit actief aanbod en voor 55% uit receptief aanbod. Van de aanbieders van de plusprogramma's komt 100% uit Nijmegen.

3.2 Combinatiefuncties cultuur-onderwijs

In het kader van de landelijke Impulsregeling Combinatiefunctie Cultuuronderwijs is sinds januari 2012 budget voor twee fte beschikbaar gesteld door de gemeente: één fte voor het primair onderwijs en één fte voor het voortgezet onderwijs, met de focus op het VMBO. Deze combinatiefuncties zijn gepositioneerd bij CESN. Doel van de combinatiefunctie is om scholen te ondersteunen bij de inbedding van cultuureducatie op school in relatie tot activiteiten in de vrije tijd. Tot de taken behoren de organisatie en uitvoering van een activiteitenprogramma, gebruikmakend van vele partners in de stad. In het primair onderwijs is de functie ingevuld door de inzet van verschillende professionals, in het voortgezet onderwijs wordt een cultuurcoach ingezet.

Combinatiefunctie primair onderwijs

Product	BSB 16/19 aantal scholen	BSB 16/19 aantal deelnemers	Realisatie 2016 aantal scholen	Realisatie 2016 aantal deelnemers	Toelichting
Combinatiefunctie PO/ LEF	14	1.500	15	860	Het bereik van het aantal deelnemers loopt achter vanwege gedeeltelijke inzet na schooltijd (kleinere groepen) en langlopende projecten (veel contactmomenten).

De combinatiefunctie voor het primair onderwijs is in 2016 breed ingezet. In totaal werd op 15 scholen een programma op maat gerealiseerd. Er zijn zowel onder als na schooltijd programma's uitgevoerd. Het aantal bijeenkomsten en het bereik van scholen is conform plan. Het aantal deelnemende leerlingen blijft iets achter, deels vanwege de steeds grotere inzet en activiteiten na schooltijd (in kleinere groepen) en deels vanwege het aantal langlopende projecten (veel contactmomenten) waaraan in totaal minder leerlingen deelnamen.

Zoals afgesproken wordt het project LEF: *TIM en de grote verhalensoep* deels uit de combinatiefunctie gefinancierd. Hieraan deden in 2016 ruim 200 leerlingen van 6 verschillende scholen mee. De schoolvoorstelling werd bezocht door 330 kinderen, de openbare voorstellingen trokken ruim 600 bezoekers. Opnieuw blijkt het een intensieve, maar zeer succesvolle formule om kinderen in projectvorm kennis te laten maken met het theater en professionele theatermakers. Glimmende gezichten op het podium en in de zaal maakten zichtbaar waarom we dit doen: ouders genieten net zo als de kinderen zelf.

Combinatiefunctie voortgezet onderwijs

Product	BSB 16/19 aantal scholen	BSB 16/19 aantal deelnemers	Realisatie 2016 aantal scholen	Realisatie 2016 aantal deelnemers	Toelichting
Combinatiefunctie VO	6	1.000	9	1.563	

CESN heeft in het kader van de combinatiefunctie een cultuurcoach voor het VMBO die samen met de scholen cultuurprogramma's ontwikkelt. De coach informeert, adviseert, haalt de vraag op, maakt plannen samen met scholen, organiseert en coördineert activiteiten en begeleidt zo nodig de uitvoering en de docenten. Het aantal vragen vanuit het voortgezet onderwijs groeit gestaag. Inmiddels weet men de weg te vinden naar de cultuurcoach.

In 2016 zijn activiteiten uitgevoerd op 9 scholen. Een aantal scholen heeft deelgenomen aan verschillende projecten. De activiteiten lopen uiteen van een eenmalig poëzieproject voor 15 leerlingen van de internationale schakelklas tot een hele projectweek voor leerlingen van het Mondial College, van een workshop stemtraining tot workshops popmuziek voor leerlingen met talent en interesse, van dans en schrijven tot creatieve technologie. Voor iedere school en voor iedere vraag zoeken we naar een antwoord op maat.

3.3 Kunstbus

Bereik Kunstbus 2016				
	Prestatieopdracht 2015-2018	Realisatie Jan-juli 2016	Realisatie Aug-dec 2016	Realisatie 2016
Bereik aantal scholen	75%	17	15	19 unieke scholen = 76%
Bereik aantal leerlingen	2.500 – 3.000 vanwege budget 2015: 650 lln extra	2.370	1.764	4.134
<i>doelgroep: 25 scholen voor primair onderwijs met relatief veel gewichtsléerlingen</i>				

In 2015 heeft de gemeente Nijmegen een meerjarige budgetsubsidie (2015-2018) toegekend voor de Kunstbus. Het Kunstbusproject is gericht op financiering van het vervoer naar en bezoek van musea en andere culturele instellingen in Nijmegen of directe omgeving. De subsidie wordt ingezet voor speciaal georganiseerd busvervoer en voor entree/ programma. De Kunstbusregeling is met name bestemd voor scholen met veel gewichtsléerlingen, en dan vooral voor de jongere leerlingen in onder- en middenbouw. CESN heeft opdracht gekregen deze regeling uit te voeren en te bemiddelen.

Na de late subsidiebeschikking en de daardoor vertraagde start in 2015, is de uitvoering van de regeling in 2016 goed op gang gekomen. In 2015 kon in de resterende tijd niet volledig aan de prestatie opdracht voldaan worden. In overleg is toen besloten het resterende budget van 2015 te verdelen over de jaren 2016 – 2018. Op 27 januari 2016 was de officiële aftrap van een “gepimpte” en herkenbare Kunstbus.

Prestaties 2016

In 2016 hebben 19 verschillende scholen gebruik gemaakt van de regeling. Ruim 4.100 leerlingen zijn met de Kunstbus naar verschillende culturele bestemmingen vervoerd. In totaal is de Kunstbus in 2016 ruim 100 keer geboekt. De overeengekomen opdracht 650 leerlingen extra te bereiken ten gunste van het doorschuiven van het budget uit 2015 is gehaald. Hiermee wordt ruimschoots aan de prestatieopdracht voldaan.

Hoewel de regeling ook gebruikt kan worden voor entree en/of programma, is hij voornamelijk ingezet voor vervoer.

Voor een uitgebreide verantwoording verwijzen we naar de bijlage op pagina 27.

3.4 Cultuureducatie in brede scholen

Product	BSB 16/19 aantal scholen	BSB 16/19 aantal deelnemers	Realisati e 2016 aantal scholen	Realisatie 2016 aantal deelnemers	Toelichting
Uitvoering programma op de brede scholen PO	14	2.500 (30%)	14	3.649 (35%)	Bereik na schooltijd: 850. Totaal aantal bijeenkomsten 1.710.

Cultuureducatie op de brede scholen is formeel de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Voor de volledigheid vermelden we echter ook de voorlopige bereikcijfers op de brede scholen, gefinancierd door de "Beschikking verlening en bevoorschotting budgetsubsidie 2016 en 2017" met als kenmerk M010/mo 2016.0347, 2017.0114. Doel van deze subsidiebeschikking is alle kinderen, ook zij die minder snel toegang hebben tot kunst en cultuur, de gelegenheid te geven aan programma's deel te nemen. CESN bemiddelt deze programma's in opdracht van de schoolbesturen. De uiteindelijke rapportage met definitieve cijfers en verantwoording zal conform de verantwoordingsverplichting rechtstreeks door Conexus, als penvoerder namens de schoolbesturen, voor 1 juni 2017 worden aangeleverd.

Volgens de beschikking zouden we 1.710 bijeenkomsten moeten geven waarmee we 100% van de leerlingen (is 2500) bereiken. Daarnaast moet 30% van de leerlingen gebruik maken van het aanbod na schooltijd.

Dat het bereik van leerlingen zoveel hoger is (3.649) komt doordat veel groepen meer dan één lessenserie krijgen aangeboden. Het bereik van leerlingen buiten schooltijd is 35%.

Als aanvulling op de uit de budgetsubsidie gefinancierde 1.710 bijeenkomsten kopen de verschillende Brede scholen extra activiteiten via CESN in waarmee in 2016 nog 1583 bijeenkomsten zijn uitgevoerd.

4. Kunsteducatie in de vrije tijd tot 18 jaar

4.1 Toelichting algemeen

Uitvoering diensten en producten	Aantal deelnemers BSB 16 /19	Aantal deelnemers Realisatie 2016
Lessen en cursussen kinderen	1.300	1.429
Kennismaking workshops jongeren	700	1.379
Lessen en cursussen / verdieping en talentontwikkeling jongeren	935	1.892

De Lindenberg verzorgt jaarlijks zeer veel verschillende activiteiten in alle disciplines op verschillende locaties voor kinderen en jongeren. De activiteiten variëren van korte kennismakingsworkshops tot intensieve jaarprogramma's en wekelijkse lessen. Ook in 2016 hebben weer veel kinderen en jongeren deelgenomen. Onze deelnemersaantallen blijven constant met ook in 2016 een grote tevredenheid van ouders en kinderen. Het aantal bereikte jongeren tot 26 jaar bedraagt 3.271.

4.2 Lessen en cursussen kinderen

Uitvoering diensten en producten	Aantal deelnemers BSB 16 /19	Aantal deelnemers Realisatie 2016
Lessen en cursussen kinderen	1.300	1.429

Zoals in bovenstaande cijfers zichtbaar is zijn de inschrijvingen passend bij de prestatieafspraken en stabiel ten opzichte van andere jaren.

De Lindenberg hanteert het beleid bij muzikeducatie om structureel in te zetten op samenspel en presenteren. Al vanaf les 1 gaan kinderen en jongeren samenspelen in een band, klassiek ensemble, orkest of samenspelgroep. Dit werpt zichtbaar haar vruchten af: kinderen blijven gemotiveerd omdat ze het geleerde meteen in de praktijk kunnen toepassen. De vele variaties in samenspelmogelijkheden, houden deze vakken spannend. Bovendien leert het kinderen en jongeren om te luisteren, samen te werken en te improviseren. Cursisten krijgen regelmatig de kans zich te presenteren en geven hun visitekaartje af in openbare uitvoeringen, zowel intern als extern, bij eigen ontwikkelde festivals/uitvoeringen maar ook op festivals door anderen georganiseerd. Een mooi voorbeeld hiervan is het door de Lindenberg georganiseerde "Live On

Stage", waar alle Lindenbergbandjes zich presenteren, maar ook externe bandjes kunnen aansluiten. Ook op "Nijmegen Klinkt" toont de Lindenberg zich en levert muzikanten aan. Met deze uitwisselingen ontstaat een constante beweging in ontwikkeling en uitvoering. Bovendien krijgen onze cursisten zo veel gelegenheid hun talenten te tonen aan publiek en te groeien in hun (podium)presentatie.

Ook bij de disciplines dans, theater en beeldende kunst vormt presenteren een belangrijk onderdeel van onze cursussen. We zien kinderen groeien van trots op een podium. De Jeugdtheaterschool heeft een geheel eigen festival waarin alle productiegroepen theater, musical en circus hun voorstellingen tonen aan publiek. Drie dagen lang staan zo'n honderd leerlingen op de planken in onze professionele theaterzalen. De afdeling dans werkt toe naar een grote eindvoorstelling waaraan alle cursisten dans (al vanaf 4 jaar) meedoen. De kinderen van onze kinder- en jongerenateliers beeldende kunst exposeren hun werk in het expo-podium van de Lindenberg en in de gangen van het gebouw tijdens de Open Dag.

Met het Pepernotencircus, een waar feest voor gezinnen rondom Sinterklaas, produceren we een multidisciplinaire voorstelling waarin jonge cursisten van de jeugdtheaterschool, de afdeling dans en muziek samenwerken met een professionele acteur en worden begeleid door professionele muzikanten. In dergelijke projecten brengen we de amateurs en professionals samen.

Trends en hypes hebben een belangrijk effect op de vraag. Het vraagt een hoge mate van creativiteit van docenten om de nodige technische competenties te kunnen ontwikkelen (die toch oefening en tijd kosten) binnen een toenemende zapp-cultuur. Ook de Lindenberg zoekt naar nieuwe lesvormen, waarbij kinderen snel resultaat boeken en zich zichtbaar ontwikkelen in hun passie. In de constante bereikcijfers ligt het bewijs dat men vertrouwen heeft in de kwaliteit van de Lindenberg als Huis voor de Kunsten en meegaat met de veranderende tijd. Ouders van huidige cursisten hebben soms zelf ervaringen als kind gehad op de Lindenberg en kiezen vanuit enthousiasme voor de sfeer en deskundigheid opnieuw voor de Lindenberg om ook hun kinderen eenzelfde unieke ervaring te bieden.

Met samenwerkende partijen werken we continue aan innovatieve programma's, aan nieuwe producten en diensten, ook op technologisch gebied en met nieuwe multimediovormen.

4.3 Kennismaking workshops jongeren

Uitvoering diensten en producten	Aantal deelnemers BSB 16 /19	Aantal deelnemers Realisatie 2016
Kennismaking workshops jongeren	700	1.379

In 2016 is New Arts voor het eerst opgenomen in het budgetcontract met de daarbij behorende prestatieafspraken.

De lesvormen en deelname van jongeren, en zeker in de urban arts, verschillen nogal van het reguliere lesaanbod. Veelal gaat het bij NewArts om kortstondige intensieve workshops, waarna jongeren zelfstandig verder werken aan hun passie of talent. Deze jongeren verbinden zich het liefst voor slechts korte tijd binnen de heersende zap- en snackcultuur. Het 'nu' is

belangrijk, onze marketing sluit hierop aan. Ten opzichte van de afspraken in het budgetcontract is ons bereik in 2016 flink hoger geweest. We zijn in staat gebleken goed te kunnen aansluiten bij de belevingswereld en het interessegebied van jongeren en daarop zijn we trots: onze strategie is immers om iedereen te bereiken en dat vraagt voor elke doelgroep een eigen aanpak.

New Arts is gehuisvest in de Aldenhof in Dukenburg. Op deze locatie is deze doelgroep goed vindbaar en zijn we toegankelijk. Met onder andere het faciliteren van bouwdoorp DUUK en de andere multiculturele activiteiten van de verschillende partners blijft "LA" (de werktitel van Lindenberg Aldenhof) een bruisend cultureel centrum voor kinderen en jongeren. De Lindenberg biedt er haar reguliere activiteiten, daarnaast worden door huurpartners Urban Dance Academy en JWD voor dezelfde doelgroepen aanvullende activiteiten geboden.

4.4 Lessen en cursussen / verdieping en talentontwikkeling jongeren

Uitvoering diensten en producten	Aantal deelnemers BSB 16 /19	Aantal deelnemers Realisatie 2016
Lessen en cursussen / verdieping en talentontwikkeling jongeren	935	1.892

Vaak blijkt dat, wanneer we in onze workshops en kennismakingslessen een snaar hebben weten te raken, jongeren meer verdieping willen om hun talenten te ontwikkelen. We bieden op onze hoofdlocatie vele activiteiten aan in alle disciplines. Met NewArts activiteiten werken we nauw samen met de scholen als ook in verbinding met eventuele hulpverleningsorganisaties, waardoor drempels geslecht worden en alle jongeren in kunst en cultuur zich verder kunnen ontwikkelen. We hebben bijvoorbeeld verbinding gelegd met de vluchtelingen organisaties in Nijmegen. In een samenwerking met Elan Arts hebben we gewerkt aan verschillende activiteiten in het #Identity project. In het theaterstuk "Licht ver van Huis" en de kunstwerken van jonge kunstenaars samen met vluchtelingen, heeft de Lindenberg laten zien ook met onze projecten maatschappelijke thema's aan te kunnen snijden. Resultaten zijn geëxposeerd op verschillende plekken in Nijmegen. In het project "Geen Verschil", hebben we op scholen voor het voortgezet onderwijs gewerkt aan een project rondom bewustwording en schaamte rondom anders zijn. Samen met een rapper hebben scholieren in speeddates hun dromen en angsten kunnen uiten. Deze zijn verwerkt in een clip (video en rap) en op het schoolfeest gepresenteerd. Op <http://youtu.be/3Ht15t3R5yU> is hiervan een documentaire opgetekend.

Voor jongeren met talent bieden we cursussen ter voorbereiding op een kunstvakopleiding. Deze zijn vanaf 2017 gebundeld in de Talentschool. De Talentschool biedt leerlingen diverse extra's, zoals individuele coaching en multidisciplinaire werkdagen. Via de scholen informeren we talentvolle jongeren wat wij hen kunnen bieden in de mogelijke voorbereiding naar het kunstvakonderwijs (of aanverwante vakgebieden). We zoeken hierin de samenwerking met de hogescholen, kunstvakopleidingen, universiteit en andere relevante partijen, zoals de belastingdienst of het bedrijfsleven. Naast vakmanschap en talent is ondernemerschap immers bij de nieuwe lichting kunstenaars een groot goed!

5. Prestaties Podium

Uitvoering diensten en producten	Aantal deelnemers BSB 16 /19	Aantal deelnemers Realisatie 2016
Alle voorstellingen (excl. New Arts)	350	354
Waarvan activiteiten voor jeugd tot 12 jaar zowel professioneel als amateur	90	99
Alle voorstellingen podium New Arts	0	59
Alle bezoekers (excl. New Arts)	39.000	39.896
Waarvan bezoekers bij jeugd act. tot 12 jaar zowel professioneel als amateur	8.000	10.266
Bezoekers New Arts (live en digitaal)	0	10.569
Alle professionele activiteiten	105	124
Bezoekers bij professionele activiteiten	12.000	15.594
Alle amateuractiviteiten (excl New Arts)	245	230
Bezoekers bij amateur activiteiten (excl New Arts)	27.000	24.302

In de subsidieaanvraag en bijbehorende prestatiecijfers van de Lindenberg betreft het aantal bezoekers bij activiteiten voor jeugd de cijfers van zowel de professionele als de amateurproducties. De Lindenberg bereikt 8000 bezoekers met zowel professionele als met amateurvoorstellingen. Ook het aantal van 90 jeugdvoorstellingen betreft zowel amateur -als professionele voorstellingen.

Het publieksbereik in 2016 is boven verwachting en de waardering voor ons aanbod is groot. Ten opzichte van de afgesproken prestaties zijn er enkele verschillen:

Het totaal aantal activiteiten is vrijwel gelijk aan de afgesproken prestaties maar er is een verschuiving van het aantal producties voor volwassenen naar een groter aandeel van producties voor de jeugd tot 12 jaar. Dit heeft bijgedragen aan een substantieel groter aantal bezoekers bij activiteiten voor jeugd.

Het grotere aantal bezoekers bij jeugd wordt niet alleen veroorzaakt door meer activiteiten maar is ook toe te schrijven aan een hogere opkomst van publiek bij met name professionele jeugdvoorstellingen. Het bieden van een breed scala aan jeugdvoorstellingen en activiteiten is voor de Lindenberg één van haar speerpunten in de samenstelling van het programma. Het publiek weet ons hiervoor goed te vinden.

Er zijn meer professionele activiteiten gerealiseerd dan was voorgenomen. Dit wordt deels veroorzaakt door extra jazzconcerten (onder andere ook in het kader van het Festival Jazz

International Nijmegen] wat door middel van een separate subsidie van de Gemeente Nijmegen gerealiseerd kon worden.

Een bijzondere voorstelling willen we in dit verslag extra belichten: de voorstelling *Ergens Anders* van Micha Wertheim, die op 22 november plaatsvond. Of kunnen we eigenlijk wel zeggen dat Micha Wertheim deze voorstelling bij ons speelde? Want hij was er namelijk niet. Een voorstelling zonder cabaretier.

Al na de eerste openingszin, waarin Micha aankondigde er niet te zullen zijn, klonk er geroezemoes in de zaal. Nee, het zal toch niet? Iedereen zat op het puntje van zijn stoel, ook de programmeur. Hoe gaat hij dit doen? En wat vindt het publiek ervan?

Het publiek speelt in deze voorstelling een rol: het voert opdrachten uit. En Micha? Alleen zijn stem is te horen. Het publiek is niet alleen toeschouwer maar ook acteur. Of maken deze mensen in het publiek deel uit van het complot? We raken van de leg: er wordt geschuifeld en gefluisterd. Er liepen zelfs mensen weg. Niet veel, maar toch.

Micha vertelde zijn verhaal verder door middel van cassettebandjes, platen en een printer. Zijn verhaal gaat over zijn onvermogen om directe emoties te ervaren. Hij kon niet huilen toen een vriendin verongelukte, maar wel toen hij een boek las over iemand die stierf. De voorstelling ging ook over hoe je soms het idee hebt ergens niet bij te zijn, terwijl je er wel bij bent.

Dit voorbeeld laat zien dat de Lindenberg het experiment niet schuwt, samen met publiek en makers.

6. Aanvullende prestaties

6.1 Brede toegankelijkheid

De Lindenberg heeft de opdracht breed toegankelijk te zijn voor iedereen in Nijmegen die wil deelnemen aan een culturele activiteit. Door onze aanwezigheid en rol in het onderwijs met daaraan gekoppelde buitenschoolse activiteiten, regulier aanbod en de ontwikkelingen van de Lindenberg in het sociale domein zorgen we voor een zeer brede toegankelijkheid. De Lindenberg is actief op scholen, in de wijken, bij sportverenigingen en seniorenagbesteding, maar ook met workshops in bijvoorbeeld de Hunnerberg. We werken samen met partners zoals KION, Tandem, het SWON, Interlokaal, het RIBW en vele andere maatschappelijke organisaties samen aan onze ambitie om zoveel mogelijk mensen te bereiken.

6.2 Talentontwikkeling, excellentie en experiment

Het begrip talent is op vele wijzen te interpreteren en we durven te stellen dat de Lindenberg zich hard maakt voor talentontwikkeling in brede zin. In trajecten zoals de Lindenberg Talentschool of de Lindenberg Dance Company hebben we gewerkt aan het proces van talentontwikkeling op weg naar excelleren (kunstvakopleiding). Zo is cursist Kik Sprangers cum laude afgestudeerd aan het conservatorium van Utrecht, met als kroon van 2016 haar bijdrage aan de concerten van de tourweken van het Jong Metropole (<https://www.mo.nl/educatie/jong-metropole>).

Samen met New Roots investeerden we in getalenteerde cursisten uit de internationale schakelklas door in vervolgcursussen te experimenteren en elkaar te inspireren in andere disciplines en niveaus.

We hebben opnieuw geïnvesteerd in het Waalzinnig Festival (waar deelnemers met en zonder beperking samenkomen), waarin onvermoede talenten zichtbaar werden. Bijzonder is, dat juist omdat de Lindenberg zich richt op wat mensen vanuit passie en bevoegenheid wél kunnen, het talent wordt aangesproken en niet wat mensen niet (meer) kunnen. Het geeft beweging en ontwikkeling.

Ook in de vele New Arts activiteiten kregen talenten uit de minder zichtbare laag van onze samenleving prikkels om zich verder te ontwikkelen. Een geweldig voorbeeld hierin was StandOut, een talentenjacht voor Rappers, waar professionele artiesten uit voortgekomen zijn. Met het label Oddstream is in 2016 vooral op het gebied van experiment continue gewerkt met nieuwe media technieken, virtual reality en augmented reality. Deze kunstvorm heeft steeds meer een weg gevonden in ons dagelijks bestaan en vernieuwt zich continue via de voortdurende aandacht voor vernieuwing van Oddstream. Maar ook bij onze reguliere cursussen als Art Kids werden jonge kinderen geprikkeld en geïnspireerd. Door met nieuwe technieken en middelen te werken kregen zij de kans om te proeven aan nieuwe vormen in kunst en cultuur.

6.3 Intendantfunctie en overleg

De Lindenberg kent twee intendantrollen: die van cultuureducatie voor het onderwijs en die van intendant voor de amateurkunst. De Lindenberg neemt haar intendantrollen zeer serieus en vult deze op verschillende wijzen in.

Cultuureducatie

Het intendantschap voor cultuureducatie in het onderwijs is voor de Lindenberg een door de jaren heen gegroeide vanzelfsprekende rol. Met het bureau Cultuur en School Nijmegen zijn we een natuurlijke partner met kennis en expertise voor zowel scholen als ook alle culturele aanbieders in de regio. We hebben kennis van het veld en adviseren, bemiddelen, verwijzen, organiseren en ontwikkelen samen met anderen, zodat het gehele culturele veld en het onderwijs elkaar kunnen vinden. Voordeel is, dat deze rol past binnen onze gesubsidieerde taakstelling, waardoor financiering van onze inzet geen discussie is. Meermaals per jaar overlegt een onafhankelijke stuurgroep van aanbieders in de stad over de behoefte, vraag en verdere ontwikkeling en de kwaliteit van alle activiteiten van CESN, met alle scholen hebben we regelmatig contact over de kwaliteit en verdere ontwikkeling van de programma's. Hiervan wordt verslag gedaan.

Amateurkunst

Onze intendantrol voor de amateurkunst is een nog verder te ontwikkelen rol gebleken. Het veld is echter diffuus, met zeer verschillende vragen en behoeften. Met alle koepels hebben we overleg over wat er speelt en welke vragen en behoeften er leven. Nog steeds is er grote behoefte aan goedkope professionele presentatiemogelijkheden / theaterfaciliteiten. Dit wordt bij elke keten benoemd als knelpunt en is door alle intendanten niet 1-2-3 op te lossen. De aangepaste tarieven zijn weliswaar voor ons en andere podia een bodemprijs, voor amateurverenigingen zijn ze vaak toch nog prijzig. Het is een terugkerend thema in bijeenkomsten.

Amateurgroepen en verenigingen laten zich niet met elkaar vergelijken en kennen hun geheel eigen vragen, dynamiek, jaarritme en overlegstructuren. Daarnaast sluiten vele amateurverenigingen sneller aan bij de discipline-ketenbijeenkomsten dan bij de aparte amateurkunst overleggen, georganiseerd door de Lindenberg.

De bijeenkomst in 2016 voor alle amateurverenigingen met een stevige inhoudelijke inbreng van de Lindenberg werden wel erg goed bezocht. Deze bijeenkomst was gericht op:

- Informatie over de nieuwe wet werk en zekerheid met de daarbij behorende werkgeversrisico's voor verenigingen
- Fondsenwerving en ondernemerschap

Op dit moment verkennen we de mogelijkheid om thematisch groepen of netwerken te combineren, om zo in CNN verband de bijeenkomsten verder te ontwikkelen en dubbelingen in de agenda's te voorkomen.

Met de C6 partners hebben we in CNN verband diverse malen gesproken over de verdere ontwikkeling van de ketens en de opdracht en meerwaarde van onze rol in de stad. Op de vele kruispunten van de ketens / netwerken ontstaan samenwerkingsverbanden of scherpen we bestaande inzet aan.

Merkbaar is dat het keten-denken als denkkader voor gesprek en samenwerking in CNN verband een goed model is. Voor alle spelers in het veld is het echter een vooral theoretisch model gebleken, dat veel uitleg vraagt voordat men binnen het model kan meebewegen. Het verdient aandacht op welke wijze CNN in de toekomst verslag doet over het functioneren van het culturele veld en haar rol daarin.

6.4 Peer-review

In 2016 hebben de ketenintendanten samen met de Radbouduniversiteit een 0-meting laten uitvoeren naar het functioneren van de ketens. De resultaten van dit kwantitatieve onderzoek

zijn separaat beschikbaar. Het was een flinke klus om aan de hand van de te meten items goede vragen op te stellen voor alle betrokken ketenpartners en zicht te krijgen op het functioneren van de ketens. Het was zoeken naar eenduidige vragen, juist vanwege grote verschillen in aanpak en werkwijzen tussen de ketens. De resultaten hebben we gebruikt als input om zowel met alle partners als ook met de intendanten in gesprek te gaan over de verdere ontwikkeling van de ketens en onze rol hierin.

6.5 Cultuuronderzoeken

In 2016 heeft CNN aan Gerard Marlet de vraag gesteld om onderzoek te doen naar het culturele klimaat in Nijmegen en de kwaliteit van de culturele voorzieningen in vergelijking met andere steden in het land. De resultaten van dit onderzoek zijn separaat beschikbaar gesteld. De conclusie in het rapport is, dat Nijmegen een rijk cultureel klimaat heeft, waarop we trots mogen zijn en waarbij de investeringen gedaan door de gemeente ruimschoots terugverdiend worden. Voor meer informatie verwijzen we naar het rapport van G. Marlet.

6.6 Social return

De Lindenberg vindt het van belang dat we midden in de maatschappij staan en een veilige leerwerkplaats kunnen zijn voor velen. Jaren hebben we gefungeerd als leerwerkplek voor jongeren. Bij ons konden jongeren ervaring opdoen in een inspirerende omgeving. Ze werden gestimuleerd hun passie en talent te ontplooiën, in toeleiding naar werk. De Lindenberg was daarin zeer succesvol: we spraken mensen aan op hun passie en talent. Echter: in 2016 is een einde gekomen voor de Lindenberg als formele werkcorporatie voor mensen, die ervaring kunnen opdoen en doorstromen naar een reguliere arbeidsplaats. De gemeente heeft gekozen haar middelen op een andere wijze in te zetten. Zo mogelijk bieden we via stages of vrijwilligerswerk mensen de gelegenheid om te proeven aan het werken in een kunstinstelling of om werkervaring op te doen.

7. Personeel en organisatie

7.1 Organisatie ontwikkeling

In onze strategische ambities is benoemd dat de Lindenberg haar organisatie verder wil professionaliseren. Een dergelijke uitspraak heeft vergaande consequenties voor de besturing van de organisatie, de inrichting van de organisatie en afdelingen, de kwaliteit van leiderschap en aansturing, en natuurlijk ook voor de eisen die we stellen aan systemen, structuren, besluitvormingsprocessen, de cultuur en de competenties van medewerkers zelf. De kunst was en is om de speelsheid, het ondernemerschap en de eigen verantwoordelijkheid van de medewerkers en de organisatie te behouden/vergroten binnen een voor iedereen eenduidige, heldere en systematische aanpak, koers en besturing.

Januari 2016 was de start van een nieuw organisatiemodel en daarbij behorende managementstructuur. Met vallen en opstaan in 2016 kantelt de organisatie zichtbaar stukje bij beetje en dat heeft afgelopen jaar veel van mensen gevraagd. Het verlies en de verandering was voor velen voelbaar, de winst nog niet altijd zichtbaar, het vraagt dan ook een lange adem die verder reikt dan 2016. Het betekende dat tussen januari en juli veel medewerkers soms met een nieuwe leidinggevende hun taken vervulden en bouwden aan hun eigen nieuwe team volgens het credo: naast elkaar werken – met elkaar werken – samenwerken. Leidend in deze veranderingen is het werken aan meer flexibiliteit, ondernemerschap en samenhang. Er moest nog veel gebouwd worden en al vervulden veel medewerkers dezelfde taken als voorheen, vrijwel alles voelde als nieuw met name doordat bedrijfsprocessen anders ingericht werden en verantwoordelijkheden verschoven. Het managementteam was nieuw, moest wennen aan een nieuwe rol en verantwoordelijkheid en heeft dit eerste jaar gezocht naar een vorm om effectief de interne organisatie vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid te kunnen besturen. Dat ging niet vanzelf, het was vallen en opstaan zoals dat gaat in elk leerproces. En dat terwijl de 'winkel' openbleef, een enorme prestatie van iedereen. We zijn er nog niet, maar we kunnen trots zijn op het feit dat we met zijn allen werken aan een nieuwe Lindenberg en de grote stappen die al wel zijn gezet.

7.2 Medewerkerstevredenheid

In 2016 heeft de Lindenberg in het voorjaar, middenin het veranderingsproces, een Medewerkerstevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Juist in een periode waarin veel verandert, is het een instrument gebleken om zicht te krijgen op de aandachtspunten van medewerkers. In het algemeen scoorde het docerende personeel een 7,5, het ondersteunend personeel gaf een beduidend lager cijfer, een 6,4. Men was echter minder tevreden over de Lindenberg als werkgever, hierin scoorde de organisatie een respectievelijke 6,2 versus 5,9. Aan de hand van aanvullende analyses zijn door het MT verbeterpunten vastgesteld en acties ingezet.

7.3 Ziekteverzuim

	2014	2015	2016
1ste kwartaal (%)	10,07	7,19	10,6
2de kwartaal (%)	11,51	7,84	2,54
3de kwartaal (%)	9,24	10,03	3,59
4de kwartaal (%)	6,07	9,74	8,2
Gemiddeld totaal (%)	9,22	8,70	6,23

Het ziekteverzuim bij de Lindenberg was op sommige plaatsen al jaren te hoog en kent een terugkerend seizoen patroon met een daling rondom de zomerperiode en een stijging rondom najaar en voorjaar. In 2016 hebben we actief ingezet op het terugdringen van langdurig ziekteverzuim onder andere door coaching en begeleiding van individuen / team. Midden in de veranderingen van de organisatie zijn echter ook nieuwe ziektegevallen ontstaan. Het blijft dan ook onze voortdurende aandacht hebben.

7.4 Bestuur

Bestuurlijk overleg

In het verslagjaar heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de wethouder Cultuur, de heer B. Velthuis. De belangrijkste onderwerpen daarin waren: jaarverslag en jaarrekening 2015, de Cultuurvisie, het strategisch beleid van de Lindenberg, de Code Cultural Governance, het intendantschap cultuureducatie en amateurkunst, ontwikkelingen in het sociale domein, de prestaties volgens de budgetovereenkomst 2016-2019 en het project Cultuureducatie met Kwaliteit.

Bestuur

Mw. I. Verburgh, directeur bestuurder

Raad van Toezicht

Mw. B. Drummen, voorzitter
 Dhr. M. Rietveld, secretaris
 Dhr. B. Spijkerboer, lid
 Mw. L. van Hout-Megens, lid
 Dhr. M. Stevens, vicevoorzitter
 Dhr. B. Stok, lid
 Dhr. P. Fest, lid (op voordracht van de OR)

Nevenfuncties

Mw. I. Verburgh :

- Lid Stichting SLAN
- Namens de Lindenberg Lid van Stichting CEN (CNN)

Mw. B. Drummen

- Geen

Dhr. M. Rietveld

- Gastdocent Recht, IMC Weekendschool
- Voorzitter College van Beroep voor de Examens en Geschillenadviescommissie, Avans Hogeschool

Dhr. B. Spijkerboer

- Bestuurslid Broodfonds Komt voor de Bakker
- Taalcoach Stichting Educatie en Participatie

Mw. L. van Hout-Megens

- Lid van Stichting Ondernemersbelang Wijchen
- Lid van de klankbordgroep voor het project 'Bridging the gap' (Arnhems Centrum voor Creatieve economie en Innovatie)
- Deelnemer aan Mercator Businessclub

Dhr. B. Stok

- Geen nevenfuncties

Dhr. P. Fest

- Geen nevenfuncties

Bezoldiging RVT

De leden van de Raad van Toezicht worden voor hun werkzaamheden bij de Lindenberg niet bezoldigd. Er is ook geen vacatiegeld vergoeding.

Bezoldiging directeur/bestuurder

Voor de bezoldiging van de functie directeur/bestuurder wordt de 'Beloningsleidraad directeur/bestuurder kunsteducatie' gebruikt van de branche organisatie Kunstconnectie. De bezoldiging blijft binnen de grenzen van de Wet Normering Topinkomens.

Cultural Governance

De bestuursvorm van de Lindenberg is een Raad van Toezichtmodel waarbij de Code Cultural Governance wordt gehanteerd. De Lindenberg voldoet aan alle aanbevelingen van de Code Cultural Governance.

Stichting De Lindenberg wordt sinds 2003 bestuurd volgens het Raad van Toezicht model. De stichting onderschrijft de Principes en Best Practice bepalingen van het RVT model zoals beschreven in de Code Cultural Governance en past deze toe.

Principes geven aan welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden er zijn en door welke organen en/of personen deze worden vervuld.

	<i>Principes Code Cultural Governance (CCG)</i>	Past deze toe (ja/nee)
1	<u>Jaarverslag</u> Er wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de CCG in het jaarverslag.	ja
2	<u>Directie</u> In de CCG staat een aantal directie bevoegdheden benoemd. Deze bevoegdheden liggen ook bij de directie, mits anders vastgelegd.	ja
3	<u>Verantwoording</u> De directie bestuurt de instelling en legt daarover volgens de principes uit	ja

	de CCG verantwoording af.	
4	<u>Raad van toezicht</u> De raad van toezicht houdt toezicht op de instelling en adviseert de directie conform de CCG.	ja
5	<u>Goedkeuring raad van toezicht</u> De in de CCG benoemde onderwerpen vereisen goedkeuring raad van toezicht (strategie, financiering, etc.).	ja
6	<u>Bevoegdheden raad van toezicht</u> De raad van toezicht heeft de bevoegdheden benoemd in de CCG (benoeming, ontslag en schorsing directie, vaststelling arbeidsvoorwaarden, etc.)	ja
7	<u>Statuten</u> De principes uit de CCG zijn verankerd in de statuten.	ja

Best practice-bepalingen beschrijven het gedrag waardoor good governance in de praktijk kan worden bevorderd.

	<i>Best Practices Code Cultural Governance</i>	Past deze toe (ja/nee)
8	<u>Besturingsmodel</u> Er is een analyse gemaakt van het gewenste besturingsmodel; bij wijzigingen van het besturingsmodel maakt men een implementatieplan; wijzigingen van het besturingsmodel worden toegelicht in het jaarverslag.	ja
9	<u>Profielchetsen en functioneren directie</u> Bij de werving en selectie van directieleden wordt een profielchets gebruikt; bij de vervulling van de directiefunctie wordt overwogen deskundigen in te schakelen; de raad van toezicht voert jaarlijks functioneringsgesprekken met de directie (en maakt c.q. archiveert verslagen).	ja
10	<u>Bezoldiging en nevenfuncties</u> De bezoldiging van de directie sluit aan bij het karakter van de instelling, wettelijke voorschriften en subsidievoorwaarden. Directieleden melden relevante nevenfunctie(s) bij de raad van toezicht.	ja
11	<u>Directiereglement</u> De raad van toezicht stelt een directiereglement vast.	ja
12	<u>Profielchets, benoeming, nevenfuncties en bezoldiging raad van toezicht</u> Bij de werving en selectie van de leden van de raad van toezicht worden profielchetsen gebruikt; deze profielchetsen worden periodiek geëvalueerd; leden van de raad van toezicht functioneren onafhankelijk; in de raad van toezicht zit maximaal één voormalig directielid (die niet tevens voorzitter mag zijn); nieuwe toezichthouders worden geworven buiten eigen netwerk; de raad van toezicht kent een evenwichtige samenstelling passend bij de doelstelling van de instelling; de raad van toezicht stelt een gefaseerd rooster van aftreden vast; de raad van toezicht beraadt zich op de wenselijkheid van eventuele herbenoeming; de benoemingsperiode voor de raad van toezicht is drie of vier jaar met respectievelijk twee-of eenmalige herbenoemingen; indien geboden treden leden van de raad van toezicht tussentijds af; de voorzitter van de raad van toezicht wordt in functie benoemd; leden van de raad van toezicht melden relevantie nevenfunctie(s) aan de raad van toezicht; de bezoldiging van de leden van de raad van toezicht sluit aan bij het karakter van de	ja

	instelling, wettelijke voorschriften en subsidievoorwaarden.	
13	<u>Zelfevaluatie raad van toezicht</u> De raad van toezicht draagt jaarlijks zorg voor een zelfevaluatie en legt deze vast.	ja
14	<u>Periodiek overleg en informatievoorziening</u> De directie voorziet de raad van toezicht van alle relevante informatie (no surprises is het kernbegrip); de directie en de raad van toezicht voeren periodiek overleg over de gang van zaken binnen de instelling. De raad van toezicht vergadert volgens een vastgesteld schema.	ja
15	<u>Aansprakelijkheidsverzekering</u> De directie heeft met de raad van toezicht de wenselijkheid van een aansprakelijkheidsverzekering besproken.	ja
16	<u>Contact raad van toezicht en medewerkers</u> De raad van toezicht onderhoudt een open verhouding met medewerkers van de instelling.	ja
17	<u>Overleg raad van toezicht en externe accountant</u> De raad van toezicht overlegt minimaal jaarlijks met de externe accountant van de instelling.	ja
18	<u>Jaarverslag</u> Relevante gegevens van de raad van toezicht en de directie (o.a. de bezoldiging en de nevenfuncties) worden opgenomen in het jaarverslag.	ja

8. Raad van toezicht

Tijdens het verslagjaar heeft de raad van toezicht vijfmaal vergaderd in aanwezigheid van de directeur-bestuurder. Tijdens deze bijeenkomsten is onder meer goedkeuring verleend aan de jaarrekening van 2015, de begroting voor 2016 en de meerjarenbegroting voor de periode 2016-2019. Mede conform de Governance Code Cultuur (GCC) is tevens het bezoldigingsbeleid opnieuw vastgesteld. Ook is aandacht besteed aan de bestuurlijke reglementen, waarin de verschillende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van zowel de raad van toezicht als de directeur-bestuurder zijn vastgelegd. Daarbij is eveneens de GCC-leidraad nagevolgd.

In aanvulling op de reguliere vergaderingen is separaat overlegd met de controller en de directeur-bestuurder over een nieuwe begrotingssystematiek. Daarnaast is de samenwerking tussen directie en ondernemingsraad uitvoerig besproken, evenals het resultaat van het medewerkerstevredenheidsonderzoek dat in het voorjaar van 2016 is uitgevoerd. Verder heeft de voltallige raad van toezicht met de directeur-bestuurder gesproken over een adequate inrichting van financiële en administratieve processen binnen de Lindenberg, de bijbehorende risicoanalyse en de manier waarop de raad hierover geïnformeerd wenst te worden.

In overeenstemming met de landelijke code voor *good governance* in de culturele sector heeft de raad van toezicht in 2016 wederom de eigen rol binnen de organisatie kritisch geëvalueerd. Daarbij is stilgestaan bij het functioneren van de voorzitter en de afzonderlijke leden, bij de effectiviteit van het toezicht, bij de kwaliteit van besluiten en bij de communicatie met zowel de ondernemingsraad als de directeur-bestuurder. De uitkomsten van deze uitgebreide evaluatie zijn direct omgezet in concrete vervolgacties.

Tot slot zijn in 2016 ingrijpende wijzigingen doorgevoerd ten aanzien van de organisatorische structuur. De raad heeft deze ontwikkelingen nauwlettend gevolgd en onderschrijft zowel de strategische koers van de instelling als de operationele beslissingen die daaruit voortvloeien. Zij staan immers volledig in dienst van het culturele, maatschappelijke en economische belang van de Lindenberg. De raad van toezicht is zich bewust van de impact van de veranderingen op de medewerkers en heeft veel waardering voor de grote inzet en betrokkenheid van de gehele organisatie om samen vorm te geven aan een succesvolle en bestendige toekomst.

9. Ondernemingsraad

De Ondernemingsraad (OR) van de Lindenberg functioneert volgens de bepalingen van de Wet op de OndernemingsRaden (WOR). Eens per drie jaar worden de OR-leden door het personeel gekozen. De OR-leden hebben een vastgesteld aantal uren ter beschikking voor hun werk en laten zich regelmatig bijscholen.

De OR van de Lindenberg heeft de actuele (beleids)zaken op de voet gevolgd. Doel was om de belangen van de medewerkers optimaal te behartigen. De OR bestond in 2016 uit de volgende leden: Joos Damen (voorzitter), Rinie Plant (vice-voorzitter), Césarine Hiddink, Theo Huisinga, Isa McClain en Will Sonnemans. De ambtelijk secretaris was Betsie Vermeulen (Bureau Boom). Per 1 augustus 2016 heeft Joke Claessens i.v.m. de pensioengerechtigde leeftijd de OR verlaten. Karin Buchholtz heeft haar opgevolgd.

De OR overlegt regelmatig in eigen kring en met de bestuurder Ilse Verburgh. Zij werken samen volgens een convenant. Hierin is de wijze van overleggen vastgelegd, waarbij transparantie en heldere communicatie over procedures, argumentatie en besluitvorming de belangrijkste zijn. Twee maal per jaar heeft de OR overleg met het lid raad van toezicht, waarin actuele zaken worden besproken.

De OR behandelt reguliere zaken zoals financiën, huisvesting, arbozaken, personeelszaken en sociaal beleid. In 2016 zijn met name de uitwerking van het strategisch beleidsplan en de herstructurering van de Lindenberg aan de orde geweest, alsmede de ontwikkeling van het personeelshandboek en het scholingsplan.

10. Financiën

Het boekjaar 2016 is het eerste jaar van de nieuwe meerjarige budgetsubsidie 2016-2019. De Lindenberg is klaar voor de toekomst en kan met de budgetafspraken haar strategische doelen realiseren, mits zeer strak wordt gestuurd op de beschikbare budgetten; we hebben immers geen enkel vet op de botten.

Begroting 2016

Net als in 2015 is het jaar financieel uiterst behoedzaam gestart. In de werkbegroting werd gestreefd naar een positief resultaat, maar door de opgelegde gemeentelijke bezuinigingen van de afgelopen jaren is de begroting op nul geraamd.

Balans

Het resultaat in 2016 wordt onttrokken aan de algemene reserve per 31 december 2016. Door het beëindigen van een aantal grotere projecten neemt de post bestemmingsfondsen af. Het saldo van de bestemmingsreserve zal vanaf 2017 worden verbruikt. De stijging van de post voorzieningen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de dotatie, onttrekkingen zijn doorgeschoven naar 2017.

Exploitatie

De staat van baten en lasten sluit nagenoeg aan op de werkbegroting, beiden raken de nul. Door een strakke sturing en periodieke monitoring is de doelstelling gehaald. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de begroting en jaarrekening 2016, in uw bezit.

KUNSTBUS

Uitgebreide toelichting van de gerealiseerde activiteiten/ prestaties

*Continuering budgetsubsidie 2016
(budgetperiode 2015 t/n 2018)
kenmerk M030/ mo 2016.0144 dd. 19 – 11- 2015*

Inleiding

In 2015 heeft de gemeente Nijmegen een meerjarige budgetsubsidie toegekend voor de Kunstbus voor de jaren 2015 – 2018. CESN heeft opdracht gekregen deze regeling uit te voeren en te bemiddelen.

Volgens de beschikking *Continuering budgetsubsidie 2016, met kenmerk M030/mo 2016.0144*, moet voor 1 juni 2017 een verantwoording over het jaar 2016 worden ingestuurd.

Deze verantwoording maakt deel uit van het jaarverslag van de Lindenberg dat hoort bij de budgetovereenkomst 2016-2019. De reden hiervoor is dat de budgetovereenkomst om kwantitatieve gegevens vraagt van de Kunstbus. In de financiële jaarrekening 2016 van Stichting De Lindenberg worden de kosten en baten van de Kunstbus opgenomen.

Na de vertraagde start in 2015 is de uitvoering van de regeling in 2016 goed op gang gekomen. In 2015 is niet aan de prestatie opdracht voldaan. Hierdoor is in overleg besloten het resterende budget van 2015 te verdelen over de jaren 2016 – 2018.

Op 27 januari 2016 was de officiële aftrap van een “gepimpte” en herkenbare Kunstbus.

Doel

Bij verschillende activiteiten die CESN organiseert en bemiddelt blijkt dat het vervoer van en naar de culturele instellingen een steeds groter probleem wordt voor de scholen. Het is in deze tijd lastig om voldoende ouders te mobiliseren om het vervoer te verzorgen. Sommige scholen lukt dit beter dan anderen. Voor leerlingen van de bovenbouw (groepen 7 en 8) is het soms mogelijk om met de fiets of met het openbaar vervoer te reizen. Voor onder- en middenbouw is dat veel lastiger. Scholen hebben onvoldoende middelen om speciaal busvervoer in te kopen. Bezoek van musea en culturele instellingen is een belangrijk onderdeel van de doorgaande leerlijnen cultuureducatie zoals die in het primair onderwijs worden uitgevoerd. De inhoud van de programma's doet zowel een beroep op de receptieve, de actieve als de reflectieve vaardigheden.

Het Kunstbusproject is gericht op financiering van het vervoer naar en bezoek van musea en andere culturele instellingen in Nijmegen of directe omgeving. De subsidie wordt ingezet voor speciaal georganiseerd busvervoer en voor entree/ programma.

Werkwijze en resultaat

CESN heeft een coördinator aangesteld voor uitvoering van de Kunstbusregeling voor gemiddeld 6 uur per week. De bemiddeling wordt persoonlijk op maat en digitaal volgens een afgesproken boekingsprocedure uitgevoerd via de site van CESN (www.cesn.nl). De mogelijke bestemmingen en programma's worden gepresenteerd via die website. Cultuur en School onderhoudt contacten met de vaste deelnemende culturele instellingen omtrent de samenstelling van arrangementen die op de website worden geplaatst. De scholen maken een keuze waarbij CESN adviseert en bemiddelt en vervolgens de aanvraag afhandelt en bevestigt aan alle betrokken partijen.

Scholen die deelnemen aan het Kunstbusproject krijgen de beschikking over een budget dat ze naar eigen inzicht en afgestemd op de specifieke vraag van de school, kunnen inzetten. In de procedure is opgenomen dat het toegewezen budget van de deelnemende scholen na een bepaalde datum vervalst en beschikbaar komt voor andere scholen.

Door de vertraagde start is het budget van 2015 deels doorgeschoven naar de jaren 2016 – 2018. Hierdoor hebben de scholen in die jaren de beschikking over een groter budget.

Prestaties 2016

In 2016 hebben 19 verschillende scholen gebruik gemaakt van de regeling. Ruim 4.100 leerlingen zijn met de Kunstbus naar verschillende culturele bestemmingen vervoerd. In totaal is de Kunstbus in 2016 ruim 100 keer geboekt. De overeengekomen opdracht 650 leerlingen extra te bereiken t.g.v. het doorschuiven van het budget uit 2015 is gehaald. Hiermee wordt ruimschoots aan de prestatieopdracht voldaan.

Bereik Kunstbus 2016				
	Prestatieopdracht 2015-2018	Realisatie Jan-juli 2016	Realisatie Aug-dec 2016	Realisatie 2016
Bereik aantal scholen	75%	17	15	19 unieke scholen = 76%
Bereik aantal leerlingen	2.500 – 3.000 vanwege budget 2015: 650 lln extra	2.370	1.764	4.134
doelgroep: 25 scholen voor Primair Onderwijs met relatief veel gewichtsleerlingen				

Doelgroep

De regeling is primair bestemd voor de jongere leerlingen, gericht op onder- en middenbouw. We zien echter dat veel scholen ervoor kiezen om voor de allerkleinsten activiteiten op school of in de buurt van de school te programmeren. Voor de onderbouw is dat vaak spectaculair genoeg. Voor een aantal scholen is dat een reden waarom ze nog geen of nauwelijks gebruik hebben gemaakt van de regeling. Bij uitzondering wordt de regeling ook voor bovenbouw ingezet.

De Kunstbusregeling is bestemd voor scholen met gewichtsleerlingen. Het geeft scholen en dus leerlingen mogelijkheden om culturele bestemmingen, musea en voorstellingen te bezoeken die voor de doelgroep anders nauwelijks bereikbaar zijn.

CESN heeft een deel van het budget gereserveerd voor vragen van scholen die problemen hebben om het vervoer geregeld te krijgen en die niet tot de doelscholen horen.

CESN stelt de boekingssystematiek en arrangementen beschikbaar voor alle scholen voor Primair Onderwijs.

Bestemmingen/ aanbieders

De meest populaire bestemmingen in 2016 waren het Valkhofmuseum, museumpark Orientalis, het Afrika museum, LUX en de Honig. Maar ook de Stadsschouwburg, Concertgebouw de Vereeniging, de Lindenberg, huis voor de kunsten, het Archief, de Stevenstoren, het ACN en het Bevrijdingsmuseum werden met de Kunstbus bezocht.

Met de culturele aanbieders zijn afspraken gemaakt over een afgestemd programma voor de bezoekende scholen. Dit programma moet aansluiten bij het curriculum, de leerlijnen en de vraag van de school. Het programma kan bestaan uit rondleidingen, workshops, lespakketten of presentaties.

Hoewel de regeling ook gebruikt kan worden voor entree en/of programma, wordt hij voornamelijk ingezet voor vervoer. Dat is enerzijds positief want het is primair een vervoersregeling. Anderzijds zou het de aanbieders een extra impuls kunnen geven als meer scholen ook het programma zouden inkopen. CESN zal de mogelijkheden opnieuw onder de aandacht brengen bij de scholen.

Veel scholen vragen om vervoer naar bestemmingen buiten Nijmegen. Vooral Kröller Müller en het Openluchtmuseum zijn daarbij populair. Vooralsnog worden deze vragen niet gehonoreerd omdat één van de doelstellingen is kinderen kennis te laten nemen van kunst en cultuur in de eigen omgeving. Daarnaast is de regeling een financiële impuls, niet alleen voor de Nijmeegse scholen maar ook voor de Nijmeegse culturele aanbieders.

CESN vindt, hierdoor aangespoord door de scholen, dat de beslissing om de bestemmingen uit te breiden tot de Provincie Gelderland in de toekomst opnieuw overwogen moet worden.

